

noget stort Procenttal af Tilfælde, saa at det ikke vil blive af nogen større Betydning. Jeg nævner dette mere for Fremtidens Skyld, thi denne Gang komme vi jo ikke længere end til, hvad der er foreslaaet, men det glæder mig dog, at man er gaaet i den rigtige Retning.

Den højtærede Landbrugsminister fremkom med den Ytring, at det kunde være ønskeligt i visse Tilfælde at frigøre Lodderne for det Baand, som hviler paa dem, at de saa at sige altid skulle være Husmandslodder. Jeg har ved tidligere Lejligheder i denne Sag udtalt min Betragtning af Loven og Livets Forhold til hinanden. Det er ikke alene paa Skolens og Kirkens Omraade, altsaa nærmest aandelige Omraader, at den Sætning, jeg har udtalt, gælder, at Loven skal rette sig efter Livet og ikke omvendt. Ogsaa paa Omraader som dette kommer det an paa — hvad der for Resten ogsaa er tilstræbt ved Revisionen af Loven —, at man søger at faa Klarhed over de Mangler, som man lærer at kende under Lovens Virksomhed, og at man under Bestræbelsen for at faa dem rettede gaar den Vej, som Livets Udvikling anviser, og at man ogsaa derved løsgør sig fra de Vanskeligheder, som have vist sig at være forbundne med Lovens Udførelse i Praksis. Jeg skal her minde om en Sætning, som jeg har nævnt ved en Forhandling i Fjor, og som er udtalt af den berømte retslærde Anders Sandøe Ørsted, at den juridiske Ret falder ikke altid sammen med den virkelige Ret. Det er et Forhold, som ofte har gjort sig gældende herhjemme — jeg skal tilføje, at det har været med god Grund —, at man har været meget nøjeregnende med at paase, at Lovens Indhold blev saa bogstaveligt og omhyggeligt udtrykt som muligt af Hensyn til Lovens Udøvere, Administrationen og særlig Ministrene, fordi vi desværre levede under saadanne Forhold, at de Myndigheder, som skulde udføre Lovene, havde stærk Tilbøjelighed til ikke at udføre dem efter den Aand, i hvilken de var givne, men undertiden i den stik modsatte Aand. Under saadanne Forhold var det naturligt, at man omhyggeligt paasaa, at Lovens Regler blev bestemt bindende. Men i et Land med Selvstyre, og det ere vi jo heldigvis komne ind i, hvor Regeringen til enhver Tid vil være i Overensstemmelse med det folkevalgte Kammers Flertal, tror jeg, man bør se anderledes paa Forholdene. Jeg tror, man gør klogt i at give Lovene en saadan Skikkelse, at ikke Lovens Bogstav skal hindre vedkommende

Minister i at udføre den i den Aand, hvori den er given. Det bliver i nogen Maade Tilfældet med de Bestemmelser i den foreliggende Lov, som bevares, og som angaa denne Baandlæggelse, jeg har nævnt. Under de Styrelsesformer, vi nu for Tiden have, er der ingen Fare ved, at man lader et vist Spillerum i flere Henseender staa aabent, saa at Regeringen i Tilslutning til de underordnede Myndigheder, som den har at raadføre sig med, kan træffe en hel Række Afgørelser i Henhold til en mere almindelig Bestemmelse, saa at den i visse Tilfælde under visse Omstændigheder, naar Livet kræver det, kan fritage fra Lovens Bestemmelser.

Ændringsforslag Nr. 28 til § 17 har været omtalt under Forhandlingerne. Paragraffen lyder saaledes: „I Panteobligationerne skal der optages en Bestemmelse om, at saafremt Ejeren fraflytter Ejendommen eller bortlejer nogen Del af Lodden eller opfører Lejehuse paa den, skal den hele skyldige Kapital straks uden Opsigelse være forfalden til skadesløs Betaling“. Ændringsforslaget gaar ud paa, at Ordene: „eller bortlejer nogen Del af Lodden eller opfører Lejehuse paa den“ skulle udgaa. I Tilslutning til de Betragtninger, jeg har gjort gældende med Hensyn til Opfattelsen af Lovens Bogstav og dens Udførelse i Livet, kunde man maaske lempe de delte Anskuelse sammen ved at løse Spørgsmaalet i den Retning, jeg her har angivet, idet man til de citerede Ord, som muligvis ville blive staaende, knyttede en Bestemmelse om, at en saadan Bortleje eller Opførelse af Lejehuse kunde ske med Ministeriets Samtykke, maaske efter at der var indhentet Erklæring fra Sogneraad, Amtskommission eller lignende. Jeg henstiller den Tanke til Overvejelse. Tillige skal jeg henstille, om man ikke enten i §§ 20 og 21 eller maaske i en selvstændig Paragraf kunde indføre en Bestemmelse om, at Ministeren, naar Sogneraadet anbefalede det, kan frigøre en Husmandslod fra Forpligtelsen til at være et Husmandsbrug. Naar jeg fremsætter dette, er det med et bestemt Tilfælde for Øje, som er faldet indenfor min Erfaringskreds.

Der var en Husmand, som havde en Husmandslod. Han var en af de første Statshusmænd, og da han var en dygtig Mand, arbejdede han sig stærkt op og blev en ret velstaaende Mand i Løbet af faa Aar, og han kunde da have Ret til at ønske at faa en stor Ejendom, og saa solgte han sin Husmandslod og købte sig en Gaard. Den Mand, som købte Husmands-